

NØVN

Jacob Petur 80 ár

Jákup Petur er ættaður av Viðar-eiði. Mamma hansara var ættað úr Oyndarfirði og pápin av Viðareiði. Mamman æt Johanna og pápin Janus. Tá ið tú trívur í pennin og fert at skriva, so rennur mangt og mikið fram fyri teg. Tunt er tað blóð, sum ikki er tjúkkari enn vatn og so stingur hesin táttur seg upp í sinnið um skyldskap og uppruna. Johanna var dóttir Abraham Abrahamsen, Abraham á Bakka í Oyndarfirði og kona hansara æt Elsebeth Malena Poulsen. Hon var dóttir Daniel Peder Poulsen úr Tarti og Jóhannu Sofíu Horn hjá Gutta. Tey búsettust á Trøðni í Fuglafirði. Daniel Peder er sostatt langabbi Jákup Petur, og var hann langabbabeiggi grein-skrivaran. Sostatt verða vit báðir fermeningar.

Setti búgv í Fuglafirði

Jákup Petur kom til Fuglafjarðar 1958, tá ið hann giftist 20. juli sama ár við Kathrinu Skarðsá, dóttur Edvard á Bakkanum- klokkan og Mariu(Mia), ið var ættað úr Leirvík.. Trina doyði 9. Nov. 2013 og varð borin í heim 2.8.1936. Tey fingi 5 gentur – Johanna Maria (Hanni Mia), Elsa, Edva, Sunn-vá og Janet. Mia var ættað úr Leirvík. Faðir og Edvard vóru trímenningar. Edvard var sonur Óla á Bakkanum og Petru. Petra var dóttir Lamba Tummas og Lísbettu. Lamba Tummas var somuleiðis langabba-beiggi greinskrivaran, so vit eru eisini fermenningar. Sostatt er skyldskapur okkara millum í báðar leggir.

Jákup Petur og Trina settu seg niður á Bakkanum í Fuglafirði tætt við Kirkjerygg, heiman fyri húsini hjá Martinu og Petur Halga-dal. Sjálvur eri eg uppvaksin á Bakkanum, og var hetta eitt gróðrarmikið stað at vaksa upp í, har fólk gingu oman og niðan til arbeiðis, tí havnalagið var dygst við. Ja, vakurt var tað at siggja t. d. skipini landa við Stórubrúgv og arbeiðsfólkið – børn og vaksin koma oman millum Koksíð, sum var eitt skot, ið var ein loka oman á brúnna. Hetta var ein hvønn dags-sjón.

Viðareiði

Jákup Petur, sum sagt, kom av Viðareiði. Pápin var kallaður Janus av Grømmanum ella Grømma Janus, tí staðið, har tey búðu, æt á Grømma. Jákup Petur vaks upp undir góðum korum eins og manganstaðni, sum tað var í Føroyum tá, so hjálpti hann saman við systkjum sínum – 6 í tali, við øllum heimaarbeiði. Saksa, seta niður epli, hjálpa til í torví, við seyði og kúgv. Ja, nógv var at gera, men hóast tað, so var eisini tíð til spæl og leik í umhvørvinum saman við hinum børnunum í bygdini. Torvið varð skorið Inni í Dølum, har tunnilin kemur út. Her skóru

allir viðoyingar torv. Her høvdu tey tvey stykki, har tey skóru, eitt nær við vegin og eitt, sum lá longri burtur. So sigast kann, at øll høvdu sama møguleika. Pápin plagdi at koma heim fyrst í mai, og var hann heima uml. 14 dagar og skar torvið tá. Mamman setti eplini niður. Um hoyggingina er at siga, at tað var ikki nóg mikið av lendi til tey sjálvi, tí varð neyðugt at hoyggja eitt annað gerði fyri helvt, so hoyggið skuldi røkka til.

Björgini drógu Jákup Petur til sín, og enn tann dag í dag hugsar hann um hesa sjáldsomu mentan. Í Rivi og Torvu hevði verið nógvvur lundi, men hesin var oyddur av rottuni. Hugsu mangan, tá ið komið verður til rættindi bæði á fjøllum og í bjørgum, at vit hava dugað væl at farið við hesum lunnindum t. d. vóru Seyðtorvan og Urðin býttar ímillum garðarnar á Heygum, við Garð og Ónagerði soleiðis, at t. d. tveir bólkur áttu Seyðtorvuna, meðan ein hevði Urðina. Soleiðis varð skift millum hesar bólkur.

Tað búðu uml. 230 fólk á Viðar-eiði, tá ið Jákup Petur vaks upp. Lærararnir vóru Poul Enok Hansen og Óli Dahl. Børnini vórðu býtt í tveir bólkur. Eldri flokkurin gekk í skúla frá 8 til 12 og tann yngri bólkurin frá 12 til 2. Tað vóru einir 35 næmingar í skúlanum um hetta mundið.

Sjólívið

Sum 14 ára gamal fór Jákup Petur til skips við Atlantsfarinum. Kristian Olsen ættaður av Eiði var skipari. Pápi Jákup Petur var maskinmaður við hesum skipi í fleiri ár, og var tað í 1951, at hann legði frá landi sum sjómaður. Hetta bleiv yrki hansara alt lívið bæði á dekkinum og á brúnni. Roynt varð fyri tað mesta við snøri, men høvdu

teir esini línu við. Hesin fyrsti túrurin var til Grønlands. Tað var 3. juni, at lagt varð frá landi, dagin eftir Norðoyastevnu og komu aftur í októbur mánaði. Jákup Petur hevði verið 4 mánaðir í Grønlandi, áðrenn hann fylti fimtan. Veiðan var 1000 skippund henda túrin.

Eftir hetta var Jákup Petur við Guðrun í 3 ár, sum Vilhelm Vilhelmsen á Syðradali var skipari átti sluppina. Síðani við Polarfarinum 55-56, sum Olivur Thomsen førði, við Solo Deo Gloria á sild um heystið 1956, har Jóannes hjá Dáva var skipari. Á heystið í 1956 fór Jákup Petur upp á skiparaskúla og var liðugur í juni mánaði 1957, og fór aftur á sild við Solo hetta heystið. Tá ið Brestir kom í 1957, fekk hann tjans við hesum skipi. Júst í Túni var skipari. Heysti 1957 varð farið á ísfisk undir Føroyum. Á várið 1958 í apríl mánaði lá leiðin til Newfoundland, til Flemmish Kap, 1500 fjóðringar at sigla og tók hetta 10 - 11 samdøgur. Túrurin vardi hálvan annan mánað. Tað rullaði illa á hesi leið, tí lagdirnar leggja seg um hesar leiðir og elva til gjálv í sjónum og drabbutan sjógv, so tað rullaði illa. Túrurin vardi hálvan annan mánað, og nógvvur fiskur var at fáa.

Jákup Petur fekk sær, sum sagt, konu úr Fuglafirði 1958. Hann var ikki við Bresti hetta summarið, men fór umborð aftur um heystið og var við hesum fari til summarið 1959. Ja, nú varð at flyta av Viðareiði til Fuglafjarðar. Jákup Petur sigur, at hann varð væl móttikin, og honum hevur dámt væl at búgva her. Hann hevur eisini sett síni spor í bygdini, sum ein blíður, fryntligur og væl úr hondum greiddur bygdarmaður og sjómaður og altíð víst sín kærleika ímóti øðrum saman við konuni bæði í trúgv og verumáta.

Jákup Petur skipari

Summarið 1959 fór Jákup Petur til Grønlands við Brimnes sum besti-maður og á sild um heystið. Hans í Norði av Toftum var skipari og var eisini eigari av hesi slupp. 1960 við Polarfarinum í Grønlandi við snellu eftir toski. Olivur Thomsen var skipari. 1961 við línubátinum Stellu Kristinu, har Hallur Laksafoss var skipari og var við hesum fari til 1962. Summarið 1962 við Víkingi sum stýrimaður við snellu til Grønlands. Kjartan Mohr átti Víking. John Joensen, John hjá Gutta úr Oyndarfirði var skipari og vóru henda veturin einar 3 túrar í ísfiski eisini undir Føroyum. 1963 royndu vit á Jøklagrunninum út fyri Vestfirðum í Íslandi. Hetta var saltfiskaveiða, og varð fiskurin seldur og landaður á Ellingsøya norðan fyri Aalesund í Noregi. Ein túrur varð gjørdur til Newfoundland í apríl og varð somuleiðis landað aftur á sama stað sum fyrra túrin í mai. John fór í land og skuldi Jákup Petur føra bátin, men hvat hendi? Jú, báturin varð leigaður sum hjálparskip til landið. Ovi Ellingsgaard skuldi verða skipari og Jákup Petur stýrimaður. Kona Ova gjørdist álvarsliga sjúk, so Ovi kom ikki við. Jákup Petur bleiv so skipari, og var hetta á fyrsta sinni, at hann helt um stýrisvølin sum skipari.

Kappin

Fyrsta túrin sum skipari við hesum fari var at fara yvir á Kappan við greiðum til teir útróðrarmenn, sum róðu út á Kappanum, tí Blikur, sum skuldi koma við greiðum og tilfari til hesar menn, rendi á ís og sakk í Julanehábsbuktini. Hetta var í 1963. Í 1964 var Víkingur eisini brúktur sum vaktarskip, men tað løgna í hesi gongd, var, at Smiril var farin

upp á sleipistøð, og Víkingur skuldi so sigla í rutu millum Havnina og Suðuroynna.Víkingur varð seldur til Suður Afrika í juni 1964. Sama árið var Jákup Petur skipari við Lizzie, sum Kjartan Mohr reiddi út og átti, og hann førði hesa slupp í 3 ár. Um veturin var róð út við Gulldrangi. Lizzie lá fyri teymi í Fuglafirði um veturin, sum Jákup Petur hevði ábyrgdina av.

Tað eru sjáldsama vakrar veruligar hugmyndir, sum mangir før-oyskir sjómenn hava havt. Hetta er at undrast yvir, so raskir hesir menn hava verið. Stríðshugur, arbeiðshugur, guðstrúgv og siðalagið var ein natúrligur partur av hesum lívshátti. Tá ið komið varð til 1965 var Jákup Petur á sild við Lizzie. Royndu á sildaleiðini millum 64-66 norður, men illa bar til. Høvdu fingið 130 tunnur og vóru farnir at sigla inn. Fleiri skip vóru somuleiðis á veg inn, tí støðan mundi verða eins hjá sildaskipunum. Jákup Petur leggur støðuna fram fyri Várharra og fær bønarsvar, at sigla í ein norðan. Richard úr Hvannasundi var bestimaður. Teir sigldu so norður aftur haðani, teir vóru komnir, so tað mundi tykjast lægið hjá manningini, at farið varð aftur á vaðskítaleiðina. Men skjótt sást á ekkoloddinum, at tað skrivaði óført. Teir settu og fingi 230 tunnur. Dagin eftir, 120 tunnur og 90 tunnur triðja dagin. Skipið var fult og teir høvdu nógva sild á dekkinum. Fleiri skip komu á hesa fiskileið og fingi nógva sild.

Útróður

Jákup Petur var 3 ár við Lizzie – 1964, 1965 og 1966, og um veturin róði hann út við Gulldrangi, sum Jógvan á Brúnni førði. Hann fór sjálvur at føra Gulldrang 1966. Hetta heystið royndu teir vestanfyri. Tað var nógvvur fiskur at fáa, og fingi teir í novembur 9000 pund upp á setuna og í desember 10.000 pund. Í januar 1967 víðraði illa, og fóru teir út á Sandoyarbankan at royna. Her var gott at royna og nógvvur fiskur. Onnur skip royndu eisini her t. d. Oyrasker, Sjóborgin, Høganes og Brimnes. Tá ið komið varð út í mai, varð farið suður á Munkagrunnin. Royndu á vestara kanti á Munkagrunninum og fingi nógva brosmu og longu. Settu fyrstu setuna suður av Stórutungu longur suður ígøgnum kantin og fingi 55000 pund og 50000 pund av toski og 2,5 tons av kalvaspraggu og restin brosma og longu. Tað var ein góður túrur, men prísurin var ikki nakað serligur. T. d. var prísurin fyri tann minna kalvan 4 kr og størra kalvan 6 kr fyri kg.

Um Varmakelduleitið hetta árið varð riggað til at fara til Íslands. Vit vóru illa mannaðir, tí einir 4 mans fóru av, men nakrir ungir dreingir høvdu biðið um at lova sær við. Jákup Petur bað teir koma, og